

WIELKIE DUCHEM, SŁABE CIAŁEM ZWYCIĘSKIE OSOBOWOŚCI OLIMPIJSKIEGO SPORTU

Antyczna Hellada ukształtowała wszystkie dziedziny współczesnego życia, do których także należy współczesny sport. W pewnym sensie jest on kontynuacją antycznych agonów z głównym ich bohaterem obdarzonym ponadprzeciętną sprawnością, szybkością, siłą, refleksem i zdrowiem. Taki wizerunek sportowca-herosa pozostawiła starożytna Grecja za sprawą antycznych piewców olimpioników. Rzeźbiarze i poeci wykreowali mit sportowca, którego atrybutem była nienaganna i niezwykajna tężyzna przynależna bohaterom będącym zwykle potomkami boga i śmiertelnej matki, odznaczającym się siłą i dzielnością, dokonującym sławnych czynów, najczęściej dla dobra ludzi. Po śmierci byli czczeni jak bóstwa. Za życia taki status półboga przysługiwał tylko i wyłącznie antycznym sportowcom – swoistym pośrednikom między bogami a ludźmi, którzy aktywnie (sportowo) celebrowali święta. Mit sportowca-herosa przetrwał pomimo upadku antycznej kultury i wieków niebytu sportowych agonów. Odrodził się w XIX w. za sprawą znalezisk archeologicznych przedstawiających między innymi cielesną urodę atletów. Na nowo ożyły dokonania zapaśnika Milo z Krotonu, boksera i pankrationisty Theogenesa z Thassos czy biegacza Leonidasa z Rodos. Ich wyczyny interpretowane przez historyków, archeologów, filologów umocniły przekonanie o wyjątkowości sportowców, co niemal automatycznie przeniesiono na rodzący się wówczas sport epatujący zdrowiem i sprawnością. *Mens sana in corpore sano* nabrało nowego znaczenia, jednoznacznie łącząc niezbędny w rywalizacji sportowej hart ducha z pełnosprawnym organizmem, pozostawiając w tle osobowość. Ta, jak się wydaje, ma wielkie znaczenie we współzawodnictwie, czego przykładem mogą być niezwykajni pogromcy herosów olimpijskich – ludzie, którzy głównie dzięki osobowości zdobyli najwyższe trofea sportowe, pomimo

kruchości zdrowia. Ich słabość cielesna stała się atutem za sprawą siły woli i silnej osobowości.

Osobowość sportowa

Sport stanowi świadomą i dobrowolną działalność człowieka. Podejmowany jest między innymi dla „wewnętrznego doskonalenia się w drodze systematycznego rozwoju cech fizycznych, umysłowych i wolicjonalnych”, a jego esencją jest współzawodnictwo, czyli „pokonywanie czasu, przestrzeni, przeciwnika lub dążenie do osiągnięcia idealnej (umownie) postaci wzorca ruchowego”¹.

Systematyczny trening będący podstawą sportu sprzyja kształtowaniu charakteru, konsekwencji w postępowaniu i uporowi w dążeniu do celu. Wpływ sportu na osobowość jest bezsprzeczny. Rywalizacja sportowa zaś jest pokonywaniem samego siebie, sprawdzianem siebie, odkryciem swoich zdolności, predyspozycji, umiejętności, najlepszą okazją do pokonywania swoich słabości i zahamowań, do której, jak można mniemać, niezbędna jest osobowość sportowa. Cóż to takiego: osobowość sportowa? Osobowość to „zespół względnie trwałych cech lub dyspozycji psychicznych jednostki, różniących ją od innych jednostek”², to także wzór, jaki realizuje, i rola, jaką pełni jednostka wobec innych ludzi, pozostałych członków społeczeństwa. Osobowość kształtuje się w toku rozwoju społecznego jednostki, pod wpływem oddziaływania najbliższego środowiska, wychowania i własnej aktywności oraz wrodzonych i dziedzicznych zalet organizmu. Tak zapewne odpowiada na pytanie o osobowość większość ludzi. Lecz jest to odpowiedź połowiczna, bowiem nie ma w niej nic, co wiązałoby się bezpośrednio ze sportem. Pośrednio najważniejsze składniki osobowości, takie jak: „potrzeby, motywacje, zainteresowania, poglądy, wartości, postawy, mechanizmy kontroli oraz temperament, zdolności i inteligencja”³, są tak samo przydatne w sporcie, jak i w innych dziedzinach życia. Zatem sukcesy w sporcie są wypadkową wielu czynników, pośród których ważne miejsce zajmują: zdrowie psychiczne, pozytywna percepcja własnej osoby, zaufanie do swoich możliwości i własnej osoby. Kapitalne znaczenie mają również umiejętności ogniskowania uwagi czy też radzenia sobie z obawami o własne możliwości i mogącym pojawiać się lękiem wywołanym niewiarą w siebie. Determinacja, nastawienie na cel, postrzeganie swoich zdolności i kompetencji jest charakterystyczne dla ludzi

¹ *Mała encyklopedia sportu* (1987), t. 2. Warszawa: 439.

² *Encyklopedia popularna PWN* (1987), Warszawa: 553.

³ Dz. cyt.

osiągających sukcesy w swojej dziedzinie, także dla sportowców. Zatem sport w założeniu jest taką samą dziedziną aktywności ludzkiej, jak inne sfery działalności człowieka i w zasadzie nie różni się niczym, a jednak sukces sportowca wydaje się być bardziej znaczący niż np. wygrana w międzynarodowym konkursie architektonicznym na obiekt sportowy. Sportowców, medalistów olimpijskich się pamięta – zdobywców medali w sztuce już niekoniecznie. A zatem dlaczego tak się dzieje? Paradoksalnie o tej wyjątkowości zwycięzców sportowych decyduje osobowość, której pożądane cechy ludzi sukcesu stają się czymś nadzwyczajnym na gruncie zawodów sportowych.

Sport, zwłaszcza olimpijski, w połączeniu z osobowością tworzy zbitkę pojęć, które wysiłek fizyczny przekształcają w maestrię mięśni. Sport olimpijski jest bez wątplenia najbardziej elitarną formą kultury fizycznej. Uczestniczą w nim współcześni herosi nowożytnego sportu. O ich sukcesie decydują nie tylko cechy biofizyczne człowieka i zewnętrzne oddziaływanie kształtujące osobowość sportowca, ale także, o ile nie przede wszystkim, aktywność samej jednostki, która kształtuje osobowość osiągającą sukces sportowy. Jak słusznie zauważył wskrzesiciel igrzysk olimpijskich, „Siła sportowca nie leży wyłącznie w jego mięśniach, a przeszkodą na jego drodze do sukcesu nie jest jedynie niedoskonałość jego członków. Zalety psychiczne, których obecność lub brak tak wybitnie wpływają na wartość sportowca, zajmują pierwszoplanowe miejsce w dokonywanej przezeń samoocenie”⁴. Jego słowa w całości odnoszą się do zawodników, którzy doznali urazu, ciężko zachorowali, i jako „wyleczeni”, ponownie współzawodniczyli ze sprawnymi sportowcami. To właśnie oni pośród zwycięzców olimpijskich zajmują szczególne miejsce i mogą być przykładem na istnienie sportowej osobowości. Należą do elitarnej grupy nazywanej przez autorów pogromcami herosów.

Pogromcy herosów

Większość przytoczonych tutaj pogromców herosów doświadczyła uszczerbku w zakresie narządu ruchu, w tym i do tego stopnia, że niezbędna była amputacja, albo – w przypadku niedorozwoju – kończyne sprawnej „powierzyli oni dwie funkcje”. O ile ambiwalentną rolę choroby dostrzeżono w pewnych dziedzinach twórczości, zwłaszcza w działalności artystycznej, także naukowej, o tyle w rywalizacji sportowej wśród pełnosprawnych zdaje się być niezauważalną i często pomijaną w publikacjach sportowych. Dwoistość roli choroby w sporcie można, a nawet powinno się, rozpatrywać jako

---

⁴ P. Coubertin (1994), *Poznaj samego siebie*. W: Tenże, *Przemówienia. Pisma różne i listy*, Warszawa: 73.

element osobowości podstawowej konieczny dla konkretnych działań w myśl trafnego spostrzeżenia Friedricha Nietzschego, który głosił: „Ostrożnie z pojęciem zdrowia i choroby! Miarą nich będzie rozkwit ciała, sprężystość, odwaga i wesołość ducha – ale także to, ile chorobliwości może on na siebie wziąć i przewyciężyć”⁵.

Człowiek, istota bio-psycho-społeczna, gdy doświadcza niespodziewanej zmiany, zwłaszcza negatywnej (urazu, choroby), uświadamia sobie rozdźwięk między dotychczasowym obrazem siebie, a zaistniałym, czyli nową wizją przyszłości, w tym i reakcją otoczenia na siebie. Kazimierz Jankowski twierdzi, że „dezintegracja związana z załamaniem się systemu wartości jednostki, utratą wiary w siebie, a wyrażająca się objawami nerwicy i lękiem może być punktem wyjścia takiego przekształcenia osobowości, które prowadzi do rozwoju”. Autor dodaje, że „czynniki wtórne, które są związane ze społecznymi i psychologicznymi uwarunkowaniami funkcjonowania inwalidy, przeważają nad przyczynami pierwotnymi”⁶. Kazimierz Dąbrowski zakłada, że „od dezintegracji negatywnej (właściwej dla stanu tuż po uświadomieniu sobie nowej sytuacji), pod wpływem racjonalnej rehabilitacji, można przejść – i bardzo wielu osiąga ten poziom – do dezintegracji pozytywnej, która jest procesem rozwojowym, znamionującym drogę do wtórnej integracji”⁷.

Dezintegracja pozytywna jest wielopoziomowa – w przeciwieństwie do psychologicznej i jednopoziomowej – cechuje ją: świadomość, samoświadomość, samokontrola, plastyczność psychiczna, koncepcje kreatywne, brak lub słabość elementów stereotypowych, automatycznych. W działalności człowieka – np. pracy, nauce, sporcie – dąży się do uzyskania wyższego poziomu: wiedzy, sprawności motorycznej, aby osiągnąć przyjęty (lub narzucony) cel. Uruchamia się motywacja – np. poprawić kondycję, umiejętność pływania, aby dorównać lub nawet przewyższyć poziom kolegi. W ten sposób potwierdzamy wzrost własnej ważności. Jest to motywacja hubrystyczna⁸.

Motywacja hubrystyczna, jak i przyjęty model doskonałości, tkwią *implicit*e w sporcie. Formalnie dążenie sportowca do uzyskania „minimum olimpijskiego” jest warunkiem uczestnictwa w igrzyskach⁹. Czy ktoś, komu „uratowano” zmiażdżoną kończynę górną, nie pragnie udowodnić, że „z pomocą jednej kończyny górnej” – można dobrze biegać? Czy dziewczynka

---

⁵ T. Mann (1964), *Eseje*, Warszawa: 430.

⁶ K. Jankowski (1975), *Człowiek i choroba*, Warszawa: 76, 173.

⁷ K. Dąbrowski (1979), *Dezintegracja pozytywna*, Warszawa: 11, 26.

⁸ J. Koziński (1987), *Koncepcja transgresyjna człowieka. Analiza psychologiczna*, Warszawa: 175.

⁹ J. Reykowski (1982), *Z zagadnień psychologii motywacji*, Warszawa: 185.

usprawniona po skutkach choroby Heinego-Medina nie pragnie udowodnić, że na bieżni jest tak samo szybka jak na boisku do koszykówki? Czy przy tej okazji, nie demonstruje się swojego charakteru? Odpowiedzią na te pytania jest konkluzja, że w sporcie człowiek nie w pełni sprawny lub niepełnosprawny „może najłatwiej przekroczyć barierę zahamowań psychicznych i fizycznych, jaka dzieli go z ludźmi zdrowymi” – jak twierdzą znawcy przedmiotu¹⁰.

Leksykon olimpijskich herosów

Bohaterowie tego swoistego glosariusza to wybitni sportowcy, zdobywcy najwyższych trofeów, medaliści igrzysk olimpijskich. Bohaterem zbiorowym tych 14 indywidualności jest osobowość, która ułomność przekuła w doskonałość. To heroizm i honor oraz nadzwyczajna odwaga łącząca się z walecznym współzawodnictwem z potencjalnie sprawniejszymi sportowcami.

Wilma Rudolph

Urodziła się 23 maja 1940 r. w rodzinie wielodzietnej w Clarksville (stan Tennessee). W czwartym roku życia zachorowała na chorobę Heinego-Medina. Przeszła też zapalenie płuc, świnkę, szkarlatynę, ospę wietrzną (była „wczęśniakiem”). Lewa kończyna dolna zaczęła tracić masę, powstawały deformacje. Przez dwa lata matka jeździła z nią do szpitala oddalonego o 60 km. W ósmym roku życia, dzięki masażom rodziców i rodzeństwa, mogła chodzić bez kul. Mając 11 lat grała w koszykówkę z braćmi. W 12 roku życia osiągnęła sprawność dającą pełną samodzielność. Lekką atletykę zaczęła uprawiać w 1955 r. (za sprawą trenera drużyny uniwersyteckiej). Na Igrzyskach Olimpijskich w Melbourne (1956) – jako 16-latką – zdobyła brązowy medal w sztafecie 4x100m. Na igrzyskach w Rzymie (1960) – „Czarna Gazela” zdobyła 3 złote medale: na 100m, 200m i w sztafecie 4x100m. Mając 22 lata przeszła na „sportową emeryturę”. Pracowała jako trener, a później w banku. Zmarła w 54. roku życia – 12 listopada 1994 r.¹¹.

George Eyser

George Louis (Georg Ludwig Friedrich Julius) Eyser (Eyser) amerykański gimnastyk pochodzenia niemieckiego. Urodził się 31 sierpnia 1871 r. w Kiel (Niemcy). Trenował w klubie gimnastycznym w Saint Louis Concordia Turnverein. W młodości przejechał go pociąg, miażdżąc lewą nogę, którą

¹⁰ R. Castro (2008), *Garrincha. Samotna gwiazda*, Poznań: 247.

¹¹ D. Miller (2008), *Historia igrzysk olimpijskich i MKOl. Od Aten do Pekinu 1894-2008*, Poznań: 187.

amputowano powyżej kolana. Nie zarzucił uprawiania sportu, przeciwnie, postanowił uczestniczyć w Igrzyskach Olimpijskich w Saint Louis (1904). Program igrzysk zakładał rozłożenie ćwiczeń w długim czasie – gimnastyka 1 i 2 lipca – pierwsza część i druga 29 października. Eyser uczestniczył w obu częściach zmagani gimnastycznych. Za ćwiczenia w pierwszej części uzyskał 10 miejsce za dziesięciobój oraz 71 za wielobój. Indywidualny trójbój lekkoatletyczny ukończył na ostatniej pozycji. W drugiej części zawodów w ciągu jednego dnia zdobył sześć medali. Po igrzyskach Eyser kontynuował starty w drużynie Concordia – miał udział w zwycięstwie w międzynarodowych zawodach drużynowych we Frankfurcie (1908), rok później w krajowych zawodach w Cincinnati. Data i miejsce jego śmierci są nieznane¹².

Rafer Lewis Johnson

Urodził się 18 sierpnia 1935 w Hillsboro w stanie Teksas. Pokonał ułomność fizyczną i osiągnął sukces olimpijski. W dzieciństwie uległ poważnemu wypadkowi. Przenośnik taśmowy zmiażdżył i rozszarpał mu nogę, ale nie stracił nogi – poruszał się o kulach przez jeden rok. Wynikiem 8392 punkty ustanowił nowy rekord olimpijski w dziesięcioboju, samo chodzenie w kółkach sprawiało mu trudność¹³.

William (Bill) Henry Nieder

Urodził się 10 sierpnia 1933 w Hempstead. W młodości grał w baseball i koszykówkę. W wieku 19 lat nabawił się kontuzji kolana. Zespołowe gry sportowe „zamienił” na lekką atletykę. Na igrzyskach w Melbourne (1956) zdobył srebrny medal w pchnięciu kulą, a w Rzymie (1960) – złoty. Jako pierwszy „przekroczył” odległość 20 m. Trzykrotnie poprawiał rekord świata. Po igrzyskach porzucił lekką atletykę na rzecz boksu, ale bez sukcesu. Powrót do lekkiej atletyki nie powiódł się mu¹⁴.

James „Jim” Abbot

Urodził się 16 września 1967 r. we Flint w stanie Michigan. Urodził się bez prawej ręki. Szybko pozbył się protezy jako dziecko. Gry w baseball nauczył się od ojca – grając z nim na podwórku. Musieli wymyśleć sposób na

¹² D. Miller (2008), dz. cyt.: 62, <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ey/george-eyser-1.html> (dostęp: 15.12.2016).

¹³ Biografia Johnsona: <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/jo/rafer-johnson-1.html> (dostęp: 15.12.2016).

¹⁴ K.W. Reihardt, *Hall of Fame Biographies Bill Nieder*, www.usatf.org (dostęp: 05.12.2016).

rzucanie i chwytanie piłki tą samą ręką, co sprawiło, że do perfekcji doprowadził przekładanie rękawicy na lewą rękę zaraz po wykonaniu rzutu. Przez trzy lata (1985-1988) grał w drużynie Uniwersytetu Michigan. W 1987 r. otrzymał nagrodę J.E. Sullivanna, przyznawaną najlepszemu amatorskiemu sportowcowi Stanów Zjednoczonych. W 1988 r. na igrzyskach w Seulu – gdzie baseball znalazł się w programie – drużyna USA z Jamesem Abbottem w składzie zdobyła złoty medal. W 1999 r. przeszedł na „sportową emeryturę” zostając mówcą motywacyjnym.

Jego dewizy życiowe:

1. Zawsze należy myśleć optymistycznie o rzeczach, które się robi.
2. Pozytywne nastawienie wymaga determinacji, uporu, niepozwalania na to, by ograniczenia hamowały rozwój w kierunku, w którym chcemy pójść¹⁵.

Károly Takács

Węgierski strzelec, trzykrotny uczestnik igrzysk olimpijskich w 1948, 1952 i 1956 roku. Urodził się 21 stycznia 1910 r. w Budapeszcie. Służył w armii. Pod koniec lat 30. był jednym z najlepszych strzelców, przygotowywał się do igrzysk w Tokio w 1940 r. W 1938 r. w trakcie ćwiczeń wojskowych granat eksplodował w jego prawej ręce – rozrywając ją na strzępy. Jako sportowiec wysokiej klasy nie pogodził się z zakończeniem kariery – przecież ma drugą rękę sprawną! Kontynuował trening w tajemnicy i w odosobnieniu. W 1939 r. zdobył tytuł mistrzowski, ku podziwowi obserwatorów, którzy znali jego dramat. Nie przerwał treningów w latach wojny. Zakwalifikował się na igrzyska w Londynie. W 1948 r. w wieku 38 lat zdobył olimpijskie złoto, a wyczyn ten powtórzył 4 lata później w Helsinkach (1952). Zmarł 5 stycznia 1976 r.¹⁶

Sir Murray Halberg

Urodził się 7 lipca 1933 r. w Eketahuna. Jako młodzieniec grał w rugby. W wieku 17 lat w trakcie meczu doznał poważnej kontuzji, w wyniku której lewa kończyna górna została trwale uszkodzona w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie najprostszych czynności. Rok po doznaniu kontuzji zaczął systematycznie biegać pod opieką wybitnego trenera A. Lydiarda. Po zdobyciu mistrzostwa Nowej Zelandii w biegu na 1 milę, zakwalifikował się do Igrzysk Imperium Brytyjskiego i Wielkiej Brytanii (1954), na których zdobył 5 miejsce. Na Igrzyskach Olimpijskich w Melbourne w 1956 był 11 w biegu

---

¹⁵ Wywiad z Jimem Abbotem dla „Bleacher Report” z dnia 14.10.2009 r., www.bleacher-report.com (dostęp: 15.12.2016).

¹⁶ D. Miller, dz. cyt.: 160-161.

na 1500 m. Na Igrzyskach Imperium Brytyjskiego i Wielkiej Brytanii w 1958 r. zdobył złoty medal w biegu na 3 mile i powtórzył ten wyczyn 4 lata później. Na igrzyskach w Rzymie (1960) zdobył złoty medal w biegu na 5 000 m, a w 1960 roku w Tokio (1964) na dystansie 10 000 m zajął siódme miejsce. W 1963 r. M. Halberg utworzył fundusz wspierający rozwój dzieci i młodzieży niepełnosprawnej¹⁷.

Oliviér Halassy

Urodził się 31 Lipca 1909 r. w Budapeszcie. W dzieciństwie uległ wypadkowi. W wieku 8 lat wskakując do tramwaju stracił lewą stopę (amputowano mu dolną część lewej nogi). Uprawiał piłkę wodną. W wieku 18 lat pierwszy raz wystąpił na igrzyskach olimpijskich (1928) i zdobył srebrny medal. Na kolejnych igrzyskach (1932 i 1936) wywalczył z drużyną złote medale. Trzykrotnie (1931, 1934, 1938) zdobywał mistrzostwo Europy w piłce wodnej. W pływaniu uczynił to w 1931 r. na 1 500 m stylem dowolnym. Mistrzem kraju był 25-krotnie na dystansach od 400 do 1 5000 m stylem dowolnym. Zmarł tragicznie – zastrzelony przez radzieckiego żołnierza – 10 września 1946 r. w Budapeszcie¹⁸.

Ildikó Újlaky-Rejtő

Urodziła się 11 maja 1937 r. w Budapeszcie. Od urodzenia była osobą głuchoniemą. W wieku 15 lat rozpoczęła „przygodę” z floretem. W trakcie treningów komunikowała się z trenerem, czytając instrukcje spisywane przez niego na papierze w trakcie przerw. Pierwszy tytuł mistrzowski zdobyła mając 19 lat. Uczestniczyła w pięciu igrzyskach olimpijskich – zdobywając na każdym trofeum (1960, 1964, 1968, 1972, 1976): w Tokio 2 złote, w Rzymie, Meksyku i Monachium – 3 srebrne, w Meksyku i Montrealu – 2 brązowe. Była mistrzynią świata junierek (1956-1957), mistrzynią Węgier (1958), mistrzynią świata (1963) i mistrzynią świata weteranów (powyżej 60 r.ż. – w 1999 r.). Wraz z drużyną pięciokrotnie stawała na olimpijskim podium. W 1964 r. zdobyła złoty medal w zmaganiach indywidualnych, a w roku 1968 – medal brązowy¹⁹.

Lis Hartel

Urodziła się 14 marca 1921 r. w Kopenhadze. W wieku 22 lat zdobyła mistrzostwo Danii w ujeżdżaniu (1943 r.). W 1944 r., w trakcie ciąży, zachorowała na chorobę Heinego-Medina. Dotknął ja paraliż. Po wielu miesiącach

¹⁷ Dz. cyt.: 186.

¹⁸ K.W. Reinhardt (2008), *1 000 Olimpijczyków. Najlepsi sportowcy wszechczasów*, Olsztyn: 134-135.

¹⁹ Dz. cyt.: 47.

rehabilitacji odzyskała władzę we wszystkich częściach ciała poza obszarem poniżej kolan, który na stałe został sparaliżowany. Mimo problemów ze zdrowiem i wbrew zaleceniom lekarzy, kontynuowała treningi, w trakcie których musiała być wsadzana i zszadana z konia. Po trzech latach rehabilitacji wystąpiła na mistrzostwach Skandynawii w jeździectwie. W 1952 r. została wytypowana do reprezentowania Danii na igrzyskach w Helsinkach. Po jeździe, która zapewniła Lis Hartel srebrny medal, Henri Saint Cyr – złoty medalista – pomógł jej zejść z konia i zaniósł na podium. Po zdobyciu drugiego „olimpijskiego srebra” (Melbourne 1956), wraz ze swym terapeutą ufundowała pierwsze w Europie centrum terapii z wykorzystaniem koni. Zmarła 12 lutego 2009 r.²⁰

Harold Vincent Connolly

Urodził się 1 sierpnia w 1931 r. w Somerville w stanie Massachusetts. Podczas porodu doszło do uszkodzenia splotu ramiennego, stąd rozwój lewej kończyny górnej uległ upośledzeniu (krótsza o 10 cm). Zaczął trenować lekkoatletykę, w swoim czasie był najlepszym młociarzem. Brał udział w czterech olimpiadach, w ciągu dziewięciu lat siedmiokrotnie poprawiał rekord świata, jednak olimpijskie złoto zdobył tylko raz – w 1956 roku. Zmarł 18 sierpnia w 2010 r.²¹

Tamas Darnyi

Urodził się 3 czerwca 1967 r. w Budapeszcie. W wieku 6 lat przejawiał potencjał pływaka. W 1982 roku podczas „bitwy” śnieżkami nieszczęśliwie został trafiony w oko. W klinice w Kolonii uratowano mu wzrok. Od połowy lat 80. XX wieku Darnyi był najlepszym pływakiem świata w stylu zmiennym. Pierwszy pokonał granicę dwóch minut na dystansie 200 m. W Seulu w 1988 r. stanął na starcie jako rekordzista świata na 200 i 400 m stylem zmiennym i na obydwu dystansach zdobył złote medale. Cztery lata później powtórzył ten wyczyn (w Barcelonie) i dodatkowo poprawił rekord olimpijski na 400 m stylem zmiennym. Po zdobyciu mistrzostwa Europy w 1993 roku (400 metrów stylem zmiennym) zakończył karierę²².

Michael Jay Burton

Urodził się 3 lipca 1947 r. W wieku 13 lat potrąciła go ciężarówka – doznał obrażeń biodra i nogi. Diagnoza lekarska – może tylko pływać. Osiem lat

---

²⁰ *Olympic Girl Power: The Incredible Story of Lis Hartel*, <http://www.horsenation.com/2014/11/17/olympic-girl-power-the-incredible-story-of-lis-harte> (dostęp: 15.12.2016).

²¹ K.W. Reinhardt (2008), dz. cyt.: 56.

²² Dz. cyt.: 16.

później – na igrzyskach w Meksyku (1968) – zdobył dwa złote medale na dystansie 400 i 1500 m. Na kolejnych w Monachium (1972) był niepokonanym na dystansie 1500 m – wywalczył największą w historii pływania przewagę 18,4 sekundy²³.

Walter Francis „Walt” Davis

Urodził się 5 stycznia 1931 r. w Beaumont w stanie Teksas. Gdy miał 8 lat, lekarze zdiagnozowali u niego polio i przez kolejne pięć lat był przykuty do wózka inwalidzkiego. Przed igrzyskami w Helsinkach (1952) poruszał się wyłącznie o kulach. Mając 203 cm wzrostu zwyciężył w skoku wzwyż wynikiem 204 cm²⁴.

Przedstawieni w encyklopedycznym skrócie pogromcy herosów, to osobowości, które dają przykład, że oddziaływanie choroby nie zawsze musi być tylko negatywne. Przypomnienie tych nieco zapomnianych postaci pokazuje, jak złożone i różnie funkcjonujące są mechanizmy ludzkiego ciała i jak ogromne znaczenie ma osobowość, która się nie poddaje swej cielesnej ułomności, lecz tworzy z niej walor mający wymiar olimpijskiego herosa. Dzięki sportowi stali się herosami, a sport dzięki owym herosom zdaje się być bogatszy w osobowości niezwykle, godne naśladowania i dające nadzieję wątpiącym we własne możliwości.

---

²³ Dz. cyt.:47.

²⁴ D. Miller (2008), dz. cyt.: 161.